

MAT Á ÁHRIFUM LAGASETNINGAR*

– sbr. samþykkt ríkisstjórnar frá 10. mars 2017

*umfjöllun um einstök efnisatriði misjafnlega ítarleg, eftir umfangi máls og eðli

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (Skattalegir hvatar vegna starfsemi til almannaheilla – þriðji geirinn). Mál nr. 24 á þingmálaskrá fjármála- og efnahagsráðherra.
Ráðuneyti	Fjármála- og efnahagsráðuneytið; skrifstofa skattamála.
Stig mats	☒ Frummat, sbr. 1. gr. ☐ Endanlegt mat, sbr. 10. gr.
Dags.	29. september 2020.

A. Greining og mat á fjárhagslegum áhrifaþáttum fyrir ríkið

1. Áætluð fjárhagsáhrif fyrir ríkið vegna helstu breytinga og ráðstafana sem felast í fyrirhugaðri lagasetningu, þar sem tilgreindir eru sérstaklega áhrifaþættir á fjárhag ríkissjóðs

Áform um lagasetningu er eftirfarandi:

Tekjuskattur. Í fyrsta lagi er áformað að ákvæði tekjuskattslaga er varðar einstaka gjafir og framlög til tiltekinna aðila verði endurskoðað með tilliti til hlutfalls og gildissviðs heimils frádráttar frá tekjum af atvinnurekstri. Í dag er heimildin miðuð við 0,75% af atvinnurekstrartekjum. Áformað er að hlutfallið verði hækkað verulega og tvöfaldað í 1,5%. Jafnframt er áformað að einstaklingum verði gert mögulegt að draga frá skattskyldum tekjum sínum sambærilegar gjafir og framlög upp að ákveðnu hámarki. Við hámarkið verði horft til þeirra fjárhæðarmarka sem eru til staðar fyrir einstaklinga í danskri löggjöf og miðað við hámarksfjárhæð 350 þús kr. Samhliða er lagt til að í stað orðsins „almenningsheill“ verði notast við orðið „almannaheill“ sem verði skilgreint nánar í lögnum.

Fjármagnstekjuskattur. Í öðru lagi er áformað að lögaðilar sem verja hagnaði sínum einungis til almannaheilla og hafa það að einasta markmiði sínu samkvæmt samþykktum verði undanþegnir greiðslu tekjuskatts af fjármagnstekjum. Jafnframt verði ekki um staðgreiðsluskyldu að ræða vegna fjármagnstekna.

Virðisaukaskattur. Í þriðja lagi er áformað að leggja til breytingar þess efnis að lögaðilar sem verja hagnaði sínum einungis til almannaheilla og hafa það að einasta markmiði sínu samkvæmt samþykktum sínum geti öðlast rétt til endurgreiðslu virðisaukaskatts af vinnu manna á byggingarstað við byggingu, viðhald eða endurbætur á mannvirkjum í eigu þeirra. Í dag er í gildi tímabundin heimild fyrir tiltekna aðila, s.s. mannúðar- og líknarfélög, íþróttafélög og björgunarsveitir til slíkra endurgreiðslna. Lagt er upp með að útvíkka þessar heimildir þannig að þær nái til fleiri aðila. Einnig er lagt til að undanþáguákvæði laganna er varðar góðgerðarstarfsemi verði endurskoðað auk þess sem það verði útvíkkað þannig að undanþágan nái jafnframt til ráðstöfunar hagnaðar til almannaheilla en ekki aðeins til líknarmála. Samhliða er lagt til að þau tímamörk sem sett eru fyrir undanþágu góðgerðarstarfsemi samkvæmt ákvæðinu verði endurskoðuð.

Stimpilgjald. Í fjórða lagi er áformað að lögaðilar sem verja hagnaði sínum einungis til almannaheilla verði undanþegnir, að hluta eða öllu leyti frá greiðslu stimpilgjalds af kaupsamningum sem þeir eru aðilar að.

Erfðafjárskattur. Í fimmta lagi er áformað að undanþága félagasamtaka og sjálfseignarstofnana sem starfa að almannaheillum frá greiðslu erfðafjárskatts af dánargjöfum skuli einnig taka til lögaðila í öðrum félagaformum.

Frummat af áformunum, sem eru skattastyrkir, er byggt á gögnum frá fjármála- og efnahagsráðuneytinu og Skattinum. Áhrifin á tekjutap ríkissjóðs eru næm fyrir breytingum á útfærslum og er matið því háð nokkurri óvissu. Áformin eru talin hafa neikvæð áhrif á skatttekjur ríkissjóðs sem nemur um 2 ma.kr. á ári samkvæmt frummati. Áhrifin eru ótímabundin.

2. Tekjubreytingar

Líkt og fram kemur í svari við 1. tölul. er mat á tekjuáhrifum háð nokkurri óvissu og verður endurmetið þegar nánari útfærslur á áformum ásamt viðeigandi gögnum til vinnslu áhrifamats liggja fyrir. Hér að neðan má sjá lauslegt **frummat á tekjuáhrifum, sem alls nema liðlega 2 ma.kr. til lækkunar**, skipt eftir einstökum liðum:

- Áætlað tekjutap ríkissjóðs af hækkun heimildar lögaðila til að draga frá tekjum af atvinnurekstri einstaka gjafir og framlög til tiltekinna aðila úr 0,75% af atvinnurekstrartekjum skv. B-lið 7. gr. tekjuskattslaga í 1,5% af atvinnurekstrartekjum, er **0,8 ma.kr.** á ári.
- Áætlað tekjutap ríkissjóðs af nýrri heimild fyrir einstaklinga til að draga frá skattskyldum tekjum sínum sambærilegar gjafir og framlög, sjá lið nr. d, miðað við hámarksfjárhæð 350 þús kr., er **0,5 ma.kr.** á ári.
- Áætlað tekjutap ríkissjóðs af undanþágu þeirra lögaðila sem verja hagnaði sínum einungis til almannaheilla og hafa það að einasta markmiði sínu samkvæmt samþykktum sínum frá tekjuskatti af fjármagnstekjum, er **0,4 ma.kr.** á ári.
- Áætlað tekjutap ríkissjóðs af útvíkkun á endurgreiðsluheimild virðisaukaskatts af vinnu manna á byggingarstað við byggingu, viðhald eða endurbætur á mannvirkjum þannig að heimildin nái til allra þeirra lögaðila sem verja hagnaði sínum einungis til almannaheilla og hafa það að einasta markmiði sínu samkvæmt samþykktum sínum er **0,2 ma.kr.** á ári. Sú breyting sem felst í rýmkun á undanþáguákvæði virðisaukaskattslaga er varðar góðgerðarstarfsemi er talin hafa takmörkuð áhrif á ríkissjóð.
- Áætlað tekjutap ríkissjóðs af undanþágu þeirra lögaðila sem verja hagnaði sínum einungis til almannaheilla frá greiðslu stimpilgjalds af kaupsamningum er **0,1 ma.kr.** á ári.
- Áætlað tekjutap ríkissjóðs af undanþágu annarra lögaðila en félagasamtaka og sjálfseignarstofnana frá greiðslu erfðafjárskatts af dánargjöfum er **0,1 ma.kr.** á ári.

3. Útgjaldabreytingar

Á ekki við.

4. Eignabreytingar

Á ekki við.

5. Aðrir áhrifaþættir varðandi ríkisfjármál

Um er að ræða áform um nýja skattastyrki sem hafa það að markmiði að efla og styrkja þá lögaðila, (s.s. félög og félagasamtök) sem starfa til almannaheilla og falla undir þriðja geirann. Fyrirhugaðar breytingar hafa áhrif á uppbyggingu skattkerfis ásamt því að draga úr tekjuöflun ríkissjóðs.

B. Samræmi við útgjaldaramma og fimm ára fjármálaætlun – fjármögnun

1. Hefur verið gert ráð fyrir þeim fjárhagsáhrifum á málaflokk sem leiða kunna af samþykkt frumvarpsins:

Tillögurnar hafa ekki áhrif á gildandi fjárlög. Gert hefur verið ráð fyrir áhrifum áformanna á tekjur ríkissjóðs í fjárlagafrumvarpi komandi árs og fimm ára fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar.

- Hafi ekki þegar verið gert ráð fyrir útgjöldum við verkefni, hvernig er þá ætlunin að finna þeim stað innan útgjaldaramma málaflokks t.d. með tilfærslu fjármuna eða með því að draga úr öðrum útgjöldum?

Á ekki við.

2. Tengist einhver ný eða aukin tekjuöflun verkefninu? Nei.
C. Efnahagsáhrif – áhrif á atvinnulíf, vinnumarkað og samkeppni
1. Hagræn áhrif á heildareftirspurn og einstaka markaði – hagstjórnarsjónarmið Aðgerðirnar hafa þau áhrif að hvetja þau félög og félagasamtök í þriðja geiranum sem starfa til almannaheilla, þ.e. þiggjendur, og hvetja bæði einstaklinga og fyrirtæki til að styðja enn frekar við starfsemi í þriðja geiranum, þ.e. gefendur. 2. Áhrif á fyrirtækjaeftirlit og reglubyrði, hversu mörg fyrirtæki verða fyrir áhrifum og hvers konar fyrirtæki? Einföldun laga eða stjórnsýslu? Leitað umsagnar ráðgjafarnefndar um opinberar eftirlitsreglur? Sbr. lög nr. 27/1999. Fyrirhuguð áform um lagasetningu munu leiða til aukins eftirlits af hálfu Skattsins með þeim félögum og félagasamtökum sem teljast falla undir þriðja geirann. 3. Samkeppnisskilyrði Ekki er gert ráð fyrir áhrifum á samkeppnisskilyrði.
D. Önnur áhrif
1. Áhrif á fjárhag sveitarfélaga, sbr. 129. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. 138/2011 Á ekki við. 2. Áhrif á frelsi til að veita þjónustu (með eða án staðfestu á Íslandi) Á ekki við. 3. Áhrif á tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu, sbr. lög nr. 57/2000 Á ekki við. 4. Áhrif á byggðalög Á ekki við. 5. Áhrif á frjáls félagasamtök Gera má ráð fyrir að fyrirhugaðar breytingar munu leiða til eflingar og styrkingar á starfsemi þeirra frjálsu félagasamtaka sem starfa til almannaheilla og falla undir þriðja geirann. 6. Áhrif á jafnrétti kynjanna Á ekki við. 7. Áhrif á lýðheilsu Á ekki við. 8. Áhrif á menntun, nýsköpun og rannsóknir Gera má ráð fyrir að fyrirhugaðar breytingar hafi jákvæð áhrif á þau félagasamtök og sjóði, s.s. háskólasjóði sem hafa með höndum menntun, nýsköpun og rannsóknir. 9. Áhrif á möguleika einstaklinga og fyrirtækja til að eiga samskipti þvert á norræn landamæri Á ekki við. 10. Áhrif á stjórnsýslu, s.s. hvort ráðuneyti og stofnanir eru í stakk búin til að taka við verkefni Áformin hafa áhrif á Skattinn vegna aukins eftirlits og skoðunar á þeim félögum og félagasamtökum sem teljast falla undir þriðja geirann o.fl. 11. Áhrif á stöðu tiltekinna þjóðfélagshópa, s.s. aldurshópa, tekjuhópa, mismunandi fjölskyldugerðir, launþega/sjálfstætt starfandi/utan vinnumarkaðar Á ekki við. 12. Áhrif á umhverfi og sjálfbæra þróun

Á ekki við.
E. Niðurstaða mats – með vísun í fylgiskjöl ef við á
1. Samandregin niðurstaða fjárhagsáhrifa fyrir ríkissjóð – heildarútkoma varðandi tekjur, gjöld, afkomu og efnahag Áformin eru talin hafa neikvæð áhrif á skatttekjur ríkissjóðs sem nemur liðlega 2 ma.kr. á ári skv. frummati. Áhrifin eru ótímabundin. 2. Önnur áhrif en bein fjárhagsáhrif, álitamál eða fyrirvarar sem ástæða þykir til að vekja athygli á Um er að ræða nýja skattastyrki. Öll frávik frá almennri skattlagningu skapar aukið flækjustig í skattkerfinu og gerir eftirlit erfiðara en ella. 3. Samfélagslegur ávinningur veginn á móti kostnaði og fyrirhöfn (ekki gerð krafa um tölulegt mat) Áformin hafa það að markmiði að efla og styrkja starfsemi þeirra lögaðila sem starfa til almannaheilla og falla undir þriðja geirann. Samfélagslegt mikilvægi þeirra félaga og félagasamtaka sem falla undir þriðja geirann, s.s. mannúðar- og líknarfélaga, íþróttafélaga og björgunarsveita er mikið. Starfið er oft á tíðum borið uppi af sjálfboðaliðum í almannaþágu sem í liggja mikil samfélagsleg verðmæti. Af þessu leiðir að telja verður að samfélagslegur ávinningur sé töluverður veginn á móti kostnaði og fyrirhöfn við fyrirhugaða lagasetningu.
F. Til útfyllingar vegna endanlegs mats – breytingar frá frummati
1. Voru áform um lagasetninguna ásamt frummati á áhrifum kynnt fyrir FJR? Já. 2. Eru helstu efnisatriði frumvarpsins óbreytt/lítið breytt frá þeim tíma? Á ekki við. 3. Ef gerðar hafa verið breytingar umfram það, sbr. það frummat á áhrifum frumvarpsins sem áður var kynnt, hverjar eru þær og hver eru fjárhagsáhrifin? Á ekki við.